

Ивана Антуна Болице и игумана Саве, коме су и предане горње ствари. Били су присутни протопоп Вуксан Милић, Вукац Калуђеров, Станиша Попов. И ја поп Гаврило написах ову исправу на тражење господина витеза. И ја Теодосије бјех свједок. Иван Антун Болица бјех овдје свједок. Такође и ја игумањ бјех свједок.

Ја Јеролим Палташић, званични тумач,
превео сам, потписао и ударио свој печат“⁴⁾

Оба горња овјерена превода инвентара поџао је гувернер Болица 4 августа 1692 године на чување канцеларији ванредног провидура у Котору.⁵⁾

Сл. Мијушковић

ЈЕДНА ПРЕСУДА ВЛАДИКЕ ДАНИЛА И ВЛАДИКЕ СТЕФАНА ЉУБИБРАТИЋА Г. 1719

Када је Нуман паша Ђуприлић напао г. 1714 с великом војском Црну Гору, да се освети Црногорцима за пораз на Цареву Лазу г. 1712 и за друге губитке, које су Црногорци Турцима задавали, млетачке су власти биле издале најстрожу забрану, да се Црногорцима не смије пружити никаква помоћ, ни заштита. Али и покрај те забране ипак су Бокелји, а нарочито сусједни Доброћани, тајно помагали Црногорце храном и џебаном. Кад је паша на вјеру намамио и погубио 37 народних главара, тако обезглављена братства и племена нашао је неспремна и у забуни, па је доста брзо с војском продирао, а народ је бјежао на све стране. скривајући се по планинама и пећинама¹⁾. Они који су били у близини млетачке територије и имали пријатеља у Боки, а нарочито у Доброти, склањали су тамо велики дио своје покретне имовине, да не пане у турске руке. Када је прошла непосредна опасност од Турака. Црногорци су тражили да им се та имовина врати, али је више нијесу могли у потпуности натраг добити, те су се стога обратили млетачким властима у Боки, да би у спору посредовале. Да би отклониле од себе сваку одговорност за исход овог спора, млетачке су власти одредиле владикау Данила, митрополита црногорског (скендериског) и Стефана, митрополита захумског, који је имао резиденцију на Топли крај Херцеговога да би спор по народном обичају пресудили и завађене странке нагодили и измирили.

⁴⁾ ДАК — УП 653/ХII

⁵⁾ ДАК — УП 652/ХII

¹⁾ Јагош Јовановић, Стварање црногорске државе, Цетиње 1948, стр.

Пресуда је била донесена у Котору у мају 1719, те је по истој било осуђено више лица, да Црногорцима плате отштету. Тако је као први био осуђен неки Клачевић из Доброте, да плати Вукоти Вукашинову из Оздринаћа за неку робу, коју је исти Вукота био донио и на вјеру оставио код породице Клачевића у вријеме Ђуприлића, а која није била однесена од Турака, једну печу обичног плавог сукна. Тиме се Вукота сматрао потпуно подмиреним тако да није могао од Клачевића више ништа потраживати.

Даље је био осуђен неки Барбијеровић такође из Доброте, да мора дати Мојашу Ђуриновићу из Оздринаћа за робу, коју му је био овај на вјеру оставио, цијелу печу обичног плавог сукна, то јест осамдесетичетири лакта, чиме се споменути Мојаш има задовољити.

Марко Дабовић из Костањице био је по овој пресуди дужан да даде Томашу Николићу такође из Оздринаћа печу плавог сукна за робу, коју је био Томаш у вријеме Ђуприлића код њега оставио, а која није била одузета од Турака, већ се тврди, да је била однесена од принципових тј. млетачких поданика.

Петар Шабовић из Рисна био је осуђен да мора дати попу Шћепану Милићу из Бјелица десет лаката обичног плавог сукна за робу, коју је споменути поп, по изјави свједока, код њега оставио.

Ђуро Петров Калоњарнић, који станује у Вртимма, предграђу Котора, осуђен је био да мора дати некоме Ђукану Маркову с Ђегуша за неколико (не може се у документу прочитати тачан износ) реала — сваки реал по четрдесет грошића — које му је био овај позајмио, шеснаест лаката обичног плавог сукна, а споменути је Ђукан био дужан да врати копче од докољеница, које му је Ђуро био дао у залог.

Даље је био осуђен Ђуран Крстов из Доброте, да врати Нику Иванову Каланци из Залаза двоје говеди, које је био код њега оставио.

Перо Илин из Доброте осуђен је да мора дати Саву Вукчевићу из Бјелица шест лаката обичног плавог сукна за робу, која је код њега остала, те му није цијелу вратио.

Ђуро Крстов, такође из Доброте, осуђен је, да мора дати Марку Братичевићу из Залаза два реала за хиљаду либара пшенице и осталог жита. — Ово ће бити, по свој прилици, исто лице које је горе наведено под именом Ђуран Крстов.

Даље се у пресуди наводи да Црногорци не чине никакву потражњу за ону своју робу и животињу, што су били оставили у Доброти, а коју су Турци однијели. За оно пак што се свједоцима установи, да су Црногорци продали Доброћанима и ови то отуђили, а Црногорцима нијесу исплатили, ако то нијесу однијели Турци, да то Доброћани морају Црногорцима платити.

Они Доброћани, који су отсутни и нијесу могли приступити на суђење, неће морати да плате никакву штетету, нити ишта да врате изравно Црногорцима, ако ови не врате или не плате што дугују Ришњанима и онима из Херцегновог и херцегновског и рисанског окружја у року од двадесет дана према некој пресуди, коју су недавно били изrekli исти владика Данило и владика Стефан. У том случају осуђена лица ће морати да своја дуговања положи у суд, да ту стоје као секвестар (ствари остављене на чување) све док Црногорци подмире своје вјеровнике из Рисна и Херцегновога и херцегновске и рисанске крајине.

Пресуда, која је писана италијански, потписана је власторучно ћирилицом овако:

„Данил владика цетињски овако рекосмо и осудисмо.

Аз смирили Стефан владика Захлмији судисмо овако и рекосмо.“

Пресуда је затим била поднесена на разматрање и потврду ванредном провидуру у Котору.

Испод ове пресуде су биљешке које гласе:

Дне 7 јуна 1719 у Котору.

Ова је нагодба (поравнање) била публикована у јавној судници преузвишеног господина провидура у присуству Његове Преузвишености, гдје су се нашли и сви главари из Доброте и они из Оздринића и сва остала заинтересована лица.

Дне 7 јуна 1719

Пресвијетли и преузвишени господин, господин ванредни провидур размотривши по својој дужности назочну нагодбу, која је услиједила између оних из Доброте с једне и неких Црногораца с друге стране посредством двају владика с Цетиња и с Топле, које је Његова Преузвишеност била одредила да их нагоде, својом влашћу, као ванредни провидур, потврдио је исту нагодбу, да би у свако доба заинтересоване странке имале потпуно и тачно извршење, у послух чега. . .

Марин да Молино, ванредни провидур

* * *

Осим горњих налазе се на акту још и следеће биљешке:

1) Дне 25 априла 1721 приступи Ђукан Марков с Његуша, који изјави, да је подмирен од Ђура Петрова Калоњарније у свему што му је било досуђено.

2) Дне 30 јуна 1719 приступи у суд Нико Иванов, речени Каланца, из Залаза, који изјави у присуству Мата Перова из Доброте и Сима Радошева из Његуша да је потпуно подмирен од Доброћана за износ од двоје говеди, која су наведена у горњој пресуди. —

Даљих података нема.

Петар Д. Шеровић